

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45;

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Apărarea școalelor noastre.

În ședința din 16 Decembrie n. c. a dieței ungare, la discuția asupra bugetului ministerului de culte și instrucțiuni publice, deputatul naționalist român, domnul Vasile Damian, a rostit vorbirea următoare, pe care o dăm în traducere făcută după notele stenografice:

„Onorată dietă! Nu e nici chiar jumătate de an, de când am terminat, după debateri de mai multe luni, votarea bugetului de pe anul curent al ministerului de culte, și iată că avem înaintea noastră bugetul anului 1912.

În bugetul acesta e preliminară pe seama ministerului de culte suma de 111,707.798 coroane, deci față de anul 1911 cu 16,800.611 coroane, ori, în sumă rotundă, cu șaptesprezece milioane mai mult, și astfel avem în fața noastră un buget cu mult mai bogat.

Sumele acestea justifică pe deplin promisiunea stimatului domn ministru de culte, făcută în rândul trecut, că va trece sume mai mari în bugetul anului viitor. Din plusul de 17 milioane, ceva mai bine decât a treia parte se dă pentru educarea poporului, și astfel este dată posibilitatea materială, ca instrucția populară să fie dusă înainte.

Dar mijlocul acesta material în sine nu e de ajuns pentru a fi asigurat succesul. Pe lângă aceasta se mai cere un factor inevitabil, o condiție fundamentală, anume, ca instrucția poporului să se facă pretutindenea, deci și în școalele de stat, în limba maternă a elevilor, în limba poporului.

După ce în vorbirea mea din rândul trecut m'am estins pe larg asupra îndreptării acestei chestii de limbă și asupra eficacității ei pe terenul instrucției populare, — lucru ce zace în interesul bineprimit al patriei noastre și al popoarelor ei, fiindcă promovează înaintarea, — nu voi mai insista asupra acestui fapt și nu voi repeta argumentele folosite. Rog însă pe stimatul domn ministru de culte, să stăruie din toate pute-

riile, ca dreptul limbei să fie respectat pe terenul instrucției populare, ca prin aceasta să se poată împlini aceea ce accentuat atât de categoric, anume, că scopul principal al ministerului său este: valorarea, înaintarea și dezvoltarea instrucției populare. Și-l rog să o facă aceasta și pentru ca jertele cele mari materiale să nu reargă în pagubă.

După aceste reflexiuni făcute în general asupra chestiei de instrucțiune publică, trec la adevăratul obiect al vorbirei mele, care se referă și acum la ajutoarele, cu cari bugetul cultelor contribuie la acoperirea trebuințelor diferitelor confesiuni și naționalități, în cele bisericesti și școlare.

La discuția asupra bugetului anului curent am arătat cu date concrete, înșirate în vorbirea mea, cât de neproporționat se împart ajutoarele, și că tratarea față de biserică confesională greco-catolică și greco-orientală, dar mai ales față de cea greco-orientală română, e foarte mașteră și are trebuință de sanare. Stimatul domn ministru a avut bunăvoința a se ocupa în vorbirea sa de încheiere și cu cele spuse de mine, dar cu părere de rău trebuie să constat, că a reflectat numai la o mică parte din gravaminele înșirate de mine, pe cari iarăși nu le a apreciat conform adevăratei lor valori. Voi avea ocaziunea a mă estinde asupra acestora mai pe larg, în cursul vorbirei mele.

În espunerile mele, cari vor urma, vreau apoi să fac evident faptul, că gravaminele mele de atunci intru cât au fost luate în considerație, sau nu.

Încep cu chestia ajutorului dat pe seama școalelor medii. La poziția aceasta avem preliminară suma de 2,460.940 cor., sau, cu 600.000 mai mult decât în anul curent. Din suma aceasta școalele medii gr.-ort. și gr.-cat. române, și toate școalele medii confesionale, municipale și comunale, primesc pentru întregirea sa-

lariilor directorilor și profesorilor 1,020.000 coroane, iar din restul de un milion și jumătate nu primesc nimica aceste școale confesionale pentru acoperirea altor trebuințe.

Afară de aceasta, în anul 1912, sub titlul „clădiri și investiții”, se mai împărțesc școalele medii, pe lângă cele 17 milioane și un sfert de coroane, primite deja, încă de un ajutor de șase milioane și un sfert. Și din aceste 24 milioane, ajutor de investire, primesc Sașii aproape două milioane. Nu ridic excepție, ba mă bucur. Dar cer, ca pe aceeași bază să se împărțască și școalele medii gr.-cat. și gr.-ort. române de astfel de ajutoare, atunci, când îl cer. Căci gimnaziul gr.-ort. român din Brad a cerut un ajutor cu mult mai mic, numai de 135.000 de coroane, înainte cu doi ani, dar rugarea nu i-a fost rezolvată până astăzi, și nici ajutorul nu i s'a pus în vedere.

Îmi va permite stimatul domn ministru să amintesc aici, că ajutoarele nu se face după principiul: „quod uni justum alteri aequum”, principiu, la care s'a provocat stimatul domn ministru atunci, când la obiecționarea stimatului deputat Bakó József, cumcă ajutorarea școalelor de stat protestante e neglijată, a arătat cu date, că în timpul din urmă școalele medii reformate, augustane și unitarii au primit cu 3,080.000 coroane mai mult decât școalele medii catolice, și că în anii din urmă s'ar putea spune, că numai aceste școale medii confesionale au primit astfel de ajutoare de stat, prin urmare acum a ajuns rândul să fie ajutate școalele medii confesionale catolice, — ceea ce la tot cazul corespunde principiului ajutorării drepte. Acceptez declarația aceasta, dar totodată rog pe stimatul domn ministru, ca de ajutor să împărțască în aceeași proporție și școalele medii confesionale gr.-catolice și gr.-ort. române.

Și cum stăm cu sprijinirea școalelor elementare, cari nu sunt ale

statului? Din suma de 14 milioane și jumătate, adevărat, că pe confesiunea greco-cat. cade o sumă mai mare, dar e aproape disparent ajutorul dat școalelor populare confesionale gr.-ort. române, dacă ținem cont de numărul acestora și de trebuințele lor. În rândul trecut nu am putut adevări faptul acesta cu date, și nici acum nu dispun de datele referitoare la anii 1909/10 și 1910/11, căci durere, datele statistice oficiale ale acestor doi ani încă nu au apărut. Le voi înșira însă pe cele de pe anul de mai înainte. În anul 1908/9 împărțirea a fost următoarea: Dintre 1802 școale gr.-cat. au primit ajutor 1235, și anume 888,678 coroane; dintre 1861 școale reformate 1607 școale au primit 1,356.858 coroane; dintre 1303 școale evangelice augustane 849 au primit 645.730 coroane; dintre 1511 școale gr.-ort. au primit 317 școale 130.662 coroane, și dintre 440 școale israelite au primit 369 sumă de 314.807 coroane, iar acestea din urmă, sub titlul despăgubire de didacru, pe deasupra încă 579.580 coroane.

După datele acestea deci proporția ajutorării școalelor gr.-catolice nu ar fi cea mai favorabilă, după cum spusese stimatul domn ministru în vorbirea sa de încheiere, pentru că întâi vin israeliții, apoi celelalte confesiuni, fiind penultima confesiunea gr.-cat. și ultima cea gr.-ort. Cu privire la aceasta din urmă nu poate fi aplicată împrejurarea, că nu ar fi cerut ajutor; ci motivul trebuie căutat în prejudiciul și antipatia, care se estinde până în întunecosul ev mediu, și care antipatie se manifestă și acum în contra acestei confesiuni, căci, cum se vede, e greu să ne desbărăm de ea.

Faptul, că ajutorul dat școalelor gr.-cat. a fost urcat în anii din urmă, îl iau cu bucurie la cunoștință. Cum spuneam, în lipsa datelor nu pot să stabilesc în întregime suma ajutoarelor date în cei doi ani din urmă, respective inega-

FOIȘOARĂ.

Educația religioasă în școală și în biserică

de Mihail Stoiu, preot-inv.
(Urmare).

Sunt mulți, cari susțin, că nu avem lipsă de istoria biblică a testamentului vechiu, nu avem lipsă a noștri elevii cu istoria jidovească. E drept, că nu e neapărată lipsă a învăța istoria biblică a testamentului vechiu în toată estenziunea, dar avem lipsă de tipurile caracteristice din ea. Istoriile morale, ori cât de bine ar fi lucrute, totuși nu pot desvolta în elev simțul religios în aceea măsură, ca istoriile biblice. Bunătatea lui Aviel, evlavă lui Noe, respectul de părinți al lui Sim și Iafec credința în Dumnezeu a lui Avram, Isaac și Iacob, prunoia lui Iosif, prunoia lui Isus Cristos, sunt material religios pe care nu-l putem înlocui cu istorioare ori cât de morale. Dar apoi prin ce povești vom înlocui istoriile biblice, prin cari s'a arătat Dumnezeu celor bărbați, cari au fost cu frica lui Dumnezeu și prin fapte bune s'au făcut vrednici a li se descoperi Dumnezeu, ca: Noe, Avram, Isaac, Iacob, Moisi, David și ceilalți proroci? De altă parte e de lipsă a învăța istoria biblică a testamentului vechiu și numei ca să cunoaștem istoria mântuirii.

Dacă elevii cunosc istoria testamentului vechiu mai ușor înțeleg istoria testamentului nou, care cuprinde învățăturile bogate ale lui Isus Cristos, învățături, cari au îndemnat mulțimea de oameni de pe acel timp să-și lase familia, casa, averea și să urmeze Domnului.

Minunea întâmplată cu preotul Zaharia la nașterea sf. Ioan Botezătorul, minunile săvârșite de Mântuitorul Cristos în timpul petrecerii sale pe pământ, apoi minunile Nașterii, Învierii, Înălțării, și a Pogorării Duhului sfânt, sunt adevăruri nedescutabile și nerăsturnabile; elevii le ascultă, le învăță, le cred, — numai să fie bine explicate.

Cu deosebire cuprinsul evangeliilor, nefiind a se înțelege peste tot locul în sens literar, ci în unele locuri în sens spiritual, trebuie bine explicate, ca elevii să poată scoate din ele viața Domnului și Mântuitorului nostru Isus Cristos și cereasca lui învățătură, să poată cuprinde adevăratele cele mai de căpetenie ale legii creștinești, ca arătându-le ei în biserică sf. evangeliu, să le înțelegă pe deplin, să-și aducă aminte de învățăturile mântuitoare și cele morale ce curg din adevăratele evanghelice.

Învățăturile creștinești și învățăturile morale, estrase din istoriile biblice și din cuprinsul evangeliilor, elevii să și le însușească într'un caiet, care să nu lipsească

din manualul de religioare. De ex. în parabola talanților ea învățătură creștinească își înseamnă: „Dzeu dă omului atât darurile cele sufletești, cât și cele trupești, pentru preamărirea numelui lui și pentru folosul său și al desproapelui”. Sau: „Isus Cristos în ziua judecării celei de apoi va cere aspru dela noi, dacă am întrebunțat darurile sale într'un chip și spre acel sfârșit, spre care sunt date nouă dela Dzeu”. Învățătura morală: „Fi iubitor de mână, dacă vrei să ai prisosință întru averile tale”. Sau: „Fugi de lenevie, că aceea îți aduce mare stricăciune”. Sau: „De te ai făcut vinovat, recunoaște slăbiciunea ta, ca nu desvinovățându-te nedrept, mai tare se mărești vinovăția ta”.

În „Pesocitul cel bogat” își înseamnă elevul la învățătura creștinească: „Cu binecuvântarea lui Dumnezeu tot lucrul are bună mergere înainte”. Sau: „Dzeu numai atunci face minuni, când e lipsă a le face”. Învățătura morală: „Ori în ce s'ujbă vei fi, crede că însuși Dumnezeu te-a chemat la aceea, deci cu necurmat îndemn împlinește toate datorințele tale”.

La minunea săvârșită de Isus Cristos înviind fata lui Iair: „Moartea credincioșilor este un adevărat somn, din care se deșteaptă ei în ziua cea mai de pe urmă a veacului acestuia”. Învățătura morală: „Nu te teme de moarte, că aceasta este odihnă după trudele vieții celei vremelnice,

oi teme-te numai de aceea, să nu mori nepregătit”. Sau: „Când mergi noaptea către somn, înch puește-ți că ai merge către moarte, căci somnul nu este altceva, decât chipul morții, drept aceea poacăște-te despre toate acestea, ce ai păcătuit în ziua trecută”. (Tâlcul Evangeliilor de Șaguna).

Educația religioasă în școală se promovează foarte mult și prin istoria bisericăscă. După ce elevii cunosc pe Isus Cristos din viața lui, din învățăturile și minunile lui, după ce cunosc și pe învățăceii lui, cunosc pe Apostoli, se naște în ei dorința a afla, ce s'a întâmplat cu ei după pogorarea Duhului sfânt? Vor se afla cum s'a întemeiat biserică creștină, vor se știe cum au împlinit ei misiunea dată lor de învățătorul lumii prin cuvintele: „Mergând învățați toate popoarele, botezându-le în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh”. Această dorință li se împlinește prin evenimentele înșirate în istoria bisericăscă. E evii urmăresc cu mult interes: Intemeierea bisericii creștine, Faptele apostolilor, Persecuțiunile creștinilor, Constantin și Elena, Eresile și sinoadele, Organizarea bisericii, Sfinții părinți, Desbinarea bisericii, Creștinismul la Români, Asuprirea bisericii ortodoxe, Sava Brancovici, Unirea, Vesile Mogă, Andrei Baron de Șaguna, Constituția bisericăscă etc.

(Va urma.)

litatea proporției. Atâta însă pot să afirm cu siguranță, că din protopresbiteratul meu am cerut înainte cu doi ani 25 de școli ajutoare, dar până acum nici una nu l-a câpătat!

Ce se atinge acum de suma de 2,500,000 coroane, dată sub titlul de despăgubire de didactru, din care școlile gr. catolice și gr.-ort. române primesc o sumă disparentă, — motivul lipsei de proporție, la dreptul vorbind, nu e acela, că acestea nu ar avea nici o îndreptățire, după ce în școlile acestea didactru nu se plătește, ci motivul e de căutat mai mult în litera legii decât în spiritul ei, ceea ce am relevat deja cu ocaziunea desbaterii acestui proiect de lege.

(Va urma).

Prim-ministrul la M. Sa. Contele Khuen-Héderváry, prim-ministrul țării, va pleca astăzi la Viena, pentru a fi de față la ședințele delegațiilor, cari se încep mâine, în 28 Decembrie n. Cu toate că delegațiile sunt convocate numai pentru votarea unei indemnizări, ministrul de războiu, care acum se prezintă pentru înfruntare în fața delegațiilor, va ține o vorbire mai lungă, în care-și va schița programul de muncă. În timpul șederii sale în Viena, prim ministrul nostru se va prezenta apoi și în audiență specială la Majestatea Sa, pentru a face raport despre situația politică din țară, care nu e tocmai înveselitoare. Opoziția parlamentară amenință prin presa ei, că dela anul nou, când se termină armistițiul, va începe de nou o obstrucția tehnică în dietă.

Din despărț. „Asociațiunii“.

Conferențe publice în Săliște.

(Fine).

A doua prelegere s'a ținut în Damiinea zilei de 27 Noemvrie st. v. și a fost de un înalt cuprins, căci a fost întocmită dintr-o frumoasă „producțiune școlară“, de cântări și declamări, îngrijită de corpul învățătoresc și executată de elevii școlilor lor, mici și mari, precum și din prelegerea economică „Reconstruirea viilor“ a domnului învăț. în pensiune Nicolae Iosif.

Fiind cu neputință dintr-o singură desfășurare de program a reproduce poate și ceva din textul cântărilor și al declamațiilor, las să urmeze spre un îndemn și pilduire în întregime programul, care e din cele mai bine alcătuite și orânduite, plin de bogăție și poezie nevinovată și de o variație plăcută și încântătoare. E următorul: 1. Graul strămoșesc, cântare de T. Popovici. 2. Rața, declamare de elevii din Asil. 3. Tiganul în curtea Românilui, de asemenea. 4. Păsărelele la plug și 5. Fluturașul, decl. ol. I. fetițe și elevi. 6. Colo sus, colindă de T. Popovici. 7. Rugăciune, de ol. II. elevi. 8. Bătrânul și copiii și 9. Mielul, decl. ol. III. elevi și eleve. 10. Maria Precurată. 11. Bogatul și săraoul, decl. ol. IV. elevi și eleve. 12. Dor de sat, cântare de Dinicu. 13. Amin strigă stănoile, și 14. Mama, de G. Coșbuș, decl. ol. V. elevi și eleve. 15. Păsărică trecoitoare, cântare de I. Costeșcu. 16. O fani, de I. Lăpădat. 17. Rugămintea din urmă, de G. Coșbuș, decl. ol. VI. elevi și eleve. 18. Români mult cercată, cântare de D. Canțan. 19. Cuvânt ocașional rostit de D. Lăpădat, direct. școlar.

Intregul program, cinste și recunoștință muncii stăruitoare, neobosite și conștiințioase a domnilor învățători, s'a executat cum mai bine nu se putea. Ca puncte reușite și de forță amintesc totuși poeziile: Mama, Rugămintea din urmă și Orfanii, precum și cântările: „Colo sus“, „Dor de sat“ și „Români mult cercată“, cari cu atâta putere de sentiment, duioșie și nevinovăție au fost reprezentate, încât am rămas uimiți.

Potrivatele cuvinte ce se desprind ușor din graul limpede și curat al vrednicului director Dumitru Lăpădat, arată de încheere namărosului public întreitul scop, care a îndemnat corpul didactic să aranjeze producțiunea ascultată.

Primul, zice domnul director, e munca ce o desfășură de o seamă de ani încoace „Asociațiunea“ prin despărțăminte ei, ca să lumineze și să deștepte, să trezească și să cheme prin tot felul de învățături și popular română la o altă viață, mai plăcută și mai ușoară, mai bogată în cultură și bunăstare, față de care școala noastră e chemată la rândul ei să-și dea concursul, oăci poezia și cântarea, cari toate sunt roade ale vieții sufletești, e mai înălțătoare

și mai mișcătoare, mai atingătoare de inimă, când ese și i se face talmăcire de sufletele curate și neprihanite ale copiilor.

Al doilea îndemn e, că suntem dator să facem amintire memoriei binecuvântate a celui mai mare bărbat al nostru, care ne-a lăsat moștenire cele mai prețioase bunuri bisericesti și naționale, de cari ne bucurăm astăzi și a cărui zi o prăznuim Mercuri. Sărbarea acelei zile nu e numai bisericescă, ci și națională, muncind marea Andreiu al neamului românesc nu numai pe teren bisericesc, ci pe toate celelalte, pentru a ajuta și sprijini înaintarea, luminarea și propășirea unui popor, spre a-l face fericit. Invită pe cei de față a cereța Mercuri biserică, unde pe lângă împlinirea unei îndatoriri creștinești și românești de a lua parte la slujba parastasului ce se aduce întru vecinica lui pomenire, vor arzi mai multe învățături din viața lui plină de fapte mărețe.

Și al treilea, adaugă domnul director, e, că „folosesc acest prilej pentru a apela și de astădată la inimile doamnelor, fără a le îngreua sau îndatora, ci a rămânea numai pe lângă bunăvoința fiecăruia de a contribui cu o porțiune din prisosința materială la suma nehotărâtă a daniilor pentru cumpărarea de haine pe seama copiilor săraoi, ca și ei să se poată înveseli și bucura de darurile mari ale nașterii lui Cristos... Spune, că „Casa de păstrare“ a contribuit și de astădată cu frumoasa sumă de 200 cor., precum că a mai intrat o sumă însemnată dela anumite familii, cari în decursul anului, perzând pe un membru sau altu, au aflat de bine în locul sau pe lângă obișnuita ertare a contribui și la fondul copiilor săraoi cu sume de 10, 20 cor., etc.

Și au contribuit cu toții, în măsura dragostei și a puterii materiale, strângându-se și dela această producțiune în scurtă vreme frumoasa sumă de mai bine de 200 coroane.

Di Iosif, de naștere nu-i mărginean, dar ajungând la pensie în mijlocul lor, cunoaște bine lucrurile, împrejurările, felul de trai și ocupațiile al lor. Vorbește frumos, prin pilde și asemănări, pe placul și înțelesul tuturor.

În introducerea amintește ocupațiunea de odinioară și de frunte a săliștenilor, oieritul, care azi s'a stâns aproape cu totul. Spune, că strămtându-se hotărâre, îngreunându-se ținerea lor, oamenii și-au căutat alte mijloace de trai, ca meseriile, negoțul, și în mare parte economie, pe care în mie o poartă fiecare familie, fie de meseriași sau neguțător. În mie, cât chiar și în mare, spune Di Iosif, vorbind mai de aproape despre economie, oamenii noștri n'au ajuns încă s'o poarte și s'o conducă dupăcum oer împrejurările zilelor noastre, după cum o cere însăși învățătura economică. Pretenziunile, traiul s'a scumpit, încât void a lupta cu succes, a învinge toate greutățile, trebuie să luăm în seamă și peteul cel mai mic de loc, dându-i sămânța cuvenită, lucrându-l cu armele nouă și mult mai avantajoase ale economiei raționale.

Reasumând ramurile de economie ce s'ar putea purta cu bun și priincios succes în mărginime, de es. vite, pomărit, stupărit, legumărit, se oprește mai pe larg asupra temei „Reconstruirea viilor“, pe cari prin proverbul, „că e rău cu rău, dar mai rău fără“ atât de bine le caracterizează, atât de mult spune.

Nu e prea îndepărtată vremea, adaugă di Iosif, când în Săliște se găseau multe buți din vinul cel mai bun. Dovadă, că locurile azi pustite și părăsite aproape cu totul sunt bune și că antecessorii au înțeles și știut să aprecieze mai bine folosul lor, care e cel mai rentabil, cel mai darnic, nărăsplăind noi un ram de economie mai bine munca țaranului ca viața de vie. Arătând cum s'a ajuns la noua viață, așa numită „americană“, potrivită pentru platurile noastre, spune tot ce se ține de o cultivare rațională a ei. Cum să se lucreze, rigolez, pământul, la ce îndepărtare să se sădească, ce îngrijire i se cuvine în anul prim și cei următori, cum și din câți oghi să se lucreze ceroul, cu ce fel de lucrători să se lucreze, cum să se formeze apa de var și când și de câte ori să se stropească, cu un cuvânt nu uită nimic din tot ce aparține unei cultivări raționale.

Nu are cuvinte destule, prin cari îndeamnă și sfătuiește reconstruirea din nou a viilor săliștenești.

Urmărit cu atențiune până în sfârșit i se mulțamește prin vil aplaudări.

Producțiunea cât și prelegerea au fost ascultate de un număr public.

Săliște, în 30/XI. 1911.

Ioan Popa
secr. desp.

Conferențele învățătoresți.

Tractul Agnitei.

În lunile trecute ale acestui an s'au ținut conferențele învățătoresți tractuale din arhiepiscopia noastră. Din mai multe părți s'au publicat rapoarte despre decurgerea conferențelor, dintre cari unele au fost mai vaste, iar altele mai scurte. Este deci o dovadă vie, că învățătorimea română totuși dă semne de viață, cu toate că se află între „ciocan și nicovală.“

Dacă am face o scurtă reprivire asupra conferențelor din anii trecuți, și a celor de acum ușor am putea constata, că este o oarecare deosebire. Conferențele învățătoresți tractuale ce s'au ținut în acești doi ani din urmă, după îndrumările date din partea autorităților bisericesti nu au pus în poziție de a fi mai activi, și nu au îndrumat viața noastră în fața noastră ca pabili a da samă de ceea ce am făcut.

Despre conferențele din tractul Agnitei vin să raporteze următoarele:

În ziua de 19 Octomvrie st. v. s. învățătorii s'au prezentat la orele 9 e. m., în biserică gr.-ort. din Agnita, de unde după chemarea Duhului Sfânt, se întinse în sala școlii române gr.-ort. din loc, unde P. O. D. protopresbiter Ioachim Muntean, în calitate de comisar consistorial, deschide conferența, prin o vorbire ocazională, în care vorbește despre însemnătatea conferențelor învățătoresți, arătând, că acelea numai atunci vor ajunge la nivelul dorit, când membrii ei vor fi activi. Vorbește mai departe despre Religione, arătând însemnătatea ei în școală.

Conform punctului 3 din program urmează „Constituirea conferenței“. La propunerea membrului G. Binda sunt aleși: președinte: E. Mandocș, notari E. Muntean și V. Năstae, iar membri verificatori: A. Varga și I. Predș.

Cetindu-se apelul nominal se constată, că sunt prezenți 26 învățători. Și-a scuzat absența în scris învățătoarea Sofia Vasile din Săsaș, iar pentru cei absenți conferența dictează câte o amendă de 10 cor.

P. O. D. comisar recomandă conferenței pe noii învățători din tractul Agnitei în persoană dlor Eugen Muntean și I. Porocș. Amintește totodată de dureaua trecere din viață a învățătorului Ioan Mălăncrăvean din Bărgăș. Conferența își aduce o regret aminte de deodată colegului I. Mălăncrăvean, iar memoria sa eternizează prin ridicarea în picioare cântând „In vezi pomenirea lui“.

Se da citire Circularului consistorial din 25 Februarie 1790 Școl și din 14 Iulie 3272 Școl; se iau cu plăcere la cunoștință.

P. O. D. comisar propune referitor la Circularul Nr. 1790 Școl, în care se vorbește de o „Bibliotecă pedagogică tractuală“, ca conferența să-și aleasă un bibliotecar, un vassar și un controlor.

Conferența alege bibliotecar pe inv. Eugen Muntean, vassar pe Vasile Năstae, iar controlor pe Aurel Varga. În cât privește taxa anuală de 2 cor. se decide a o plăti în decurs de cel mult 8 zile.

La ordinea zilei urmează „Prezentarea rapoartelor despre activitatea estrașcolară a fiecărui învățător“ și alegerea unei comisiuni de 3, pentru cenzurarea acelor rapoarte. Au fost aleși N. Bugner, I. Comșă și I. Bărsan.

Urmează „Studiul asupra materialului din Religie“ pentru ol. I. cu o lecție practică de I. Părău, capelan poses în Agnita.

Di I. Părău, înnaște de predare, ce-tește un elaborat, în care aduce în legătura cu Religia toate celelalte obiecte de învățământ, arătând totodată marea însemnătate a Religiei în instruirea de toate zilele. Preleg. o lecție practică, în care elevii istorisesc mai multe istorioare ca „Prepelița și puii ei“, „Capra cu trei iezi“ și unele rugăciuni.

Se deschide discuție și membrul I. Dragotă iaulă zelul cu care a fost dezvoltată lucrarea teoretică, iar referitor la predare spune, că a fost mai mult o examinare, și nu s'au observat „Teptele formale“; după părerea sa nu este corect a lua în legătură cu istorioarele morale și rugăciunile.

E. Muntean revenind asupra materialului din Religie, zice, că îndigități necesare pent u predarea materialului din Religie să găsească în opul dlui Maican inv. în tractul Cohalmului. Prelegătorul răspunde antevorbitorilor, iar conferența delară tema de bine succesească, și prelegătorului se aduce mulțumită protocolară.

b) „Studiul asupra materialului din Religie“ pentru ol. II. de I. Bergeha paroh oahst în Bruiu. Părintele Bergeha își celește lucrarea, în care arată însemnătatea Religiei, schițează toate istorioarele

din Ist. biblică începând cu „Facerea lumii“, arătându-ne totodată și învățăturile frumoase ce pot să le extrage copiii din aceste istorioare, — până la Isaac și Iacob, care după părerea sa ar fi bine să se lase afară, precum și „Iraiteinii în pustie“ și „Jertfa lui Avram“. În cât privește Cântările bisericesti și lămești precum și Rugăciunile, să ne ținm de cele prescise în „Planul de învățământ“, — spună prelegătoriu.

Urmând discuția vorbesc următorii: I. Dragoș zice, că punctul principal ar fi fost, ca autorul să ne fi arătat, ce s'ar mai putea adauga pe lângă materialul prezis în Planul de învățământ. Eugen Muntean susține că autorul trebuie să fi motivat omiterea istorioarelor. P. O. D. comisar ie de părere, că s'omită istorioara „Cain și Abel“, ca est l să nu s'ajungă copii în clasa lor fragedă la conștiința desp e „fratricid“, însă omiterea „Iraiteinii în pustie“ nu o aproabă, de oarec din aceasta se pot extrage învățături frumoase, d. e. despre „Banătatea lui Dzeu“. Părintele G. Cuta susține, că prin istorioara „Cain și Abel“ nu vom scoate în relief „omorul fratelui“, ci mai mult pedepsirea lui Cain pentru fapta sa; predarea să se îmbrace însă în așa formă, ca să reiasă folosul morii, nu fapta urată. Autorul elaboratului își justifică omiterea istorioarei „Isac și Iacob“, prin aceea, că află cu oale să nu s'ajungă copiii la conștiința, despre înșalăciunea frățească. Conferența declară e'aboratul de bine succes.

Fiind timpul înaintat, ședința primă se ridică la orele 12 1/2 p. m. anunțându-se ședința a II-a pe orele 2 1/2 p. m. Dspărțându-ne din localul ședințelor luarm parte la o masă comună, nu însă prin virturi, ci în casele unui parohian fruntaș.

(Va urma).

Serate de ale meseriașilor noștri.

La ședința I terară a 11-a din 30 Noemvrie n. 1911 a Reunirii meseriașilor sibiieni, au participat aproape 200 persoane. Președentol Tordășian, după binevențeașă numărășii oaspeți și îndecosebi pe dl Dr. A. Crăciunescu prelegătorul nostru la ședința de astăzi, pe dl medic D. Aurel Dobrescu, prelegătorul din ședința din Decemvrie, pe dl cand. de adv. Dr. Alex. Dragomir, pe dl notar Simon Grădnar din Săcădate etc., ne vestește despre noul triumf al cazii clasei noastre de mijloc, despre faptul înbucurător, că zilele trecute tinerul Alexandru Anoa, fiu de preot din Subșădare, cu 8 clase gimnaziale, și Patriciu Negrușiu, fiu de preot din Ragla, cu 5 ol. gimnaziale, prin mijlocirea sa au fost primiți cu învățăciei (uceniici) de lăcătușerie în fabrica V. Töök de aici.

Nu mă îndoiesc, zice Tordășianu, că exemplul dat de Anoa și Negrușiu, nu va rămânea isolat, precum n'a rămas nici al tinerului Șociu, acum în al treilea an la tehnica din München, și nici al învățăcelului lăcătuș Nicolae Frâncu, care absolvent și el de 5 clase gimnaziale, a atras după sine un frumușel număr de învățăceli cu 2-4 clase gimnaziale, dintre cari vre o 6 se află și acum între cei 40 învățăceli români din fabrica de lăcătușerie S. Wagner de aici. Când din asemenea elemente instruite se va alcătui fițoarea noastră clasă de mijloc, atunci o mândrie vom privi la viitorul neamului românesc. Di Tordășianu face cald apel la învățăcelul Anoa și la colegii cu calificăție mai mare, să fie adevărați fr. și pentru colegii lor cu mai puțină școală și să fie cu iubire și alipire cătră Reuniunea sodallor, care deopotrivă ocrotște la sinul său pe învățăceli, pe calfe și pe măestri. Pe toți îi cheamă la activitate, încât pentru munca din ateliere în zilele de lucru și la activitatea din Reuniune, în zile de sărbătoare, când cu toții ne silim a da pentru toți hrana sufletească, de care cei mai mulți din învățăcelii de astăzi sunt lipsiți.

Intrați în programul ședinței literare, după cetrea prin notarul Doxa a sumarelor ședințelor administrative din luna Noemvrie, domnul Dr. Aurel Crăciunescu ne ține o interesantă conferență, despre trecerea din lumea păgână în creștinism. A făcut o caracteristică a timpului înainte de venirea Mântuitorului arătând ce principii, ce concepte morale și religioase stăpâneau la romani și greci; în ce stare era societatea de atunci, și cum se făcea educațiunea generațiilor tinere din timpul acela. A trecut apoi la întemeierea bisericii creștine prin Ius Cristos, Mântuitorul și apostolii lui, arătând superioritatea învățăturilor Mântuitorului față de păgânism, și cum aceste învățături au fost depuse în Sf. Scriptură. Cine a scris sfc. scriptură; în special ce cuprinde sfc. evanghel și Apsto'ul, și cum valoarea acestor cărți remâne eternă. Conferența de cuprins religios moral a dlui Crăciunescu, mai ales în timpul de față, a făcut bună impresie asupra auditorului, care l-a răsplătit cu meritare aplauze.

Inte numeroşii debutanţi ai seratei, s'a numărat și tirerul învățăcel Alexandru Anca cu „Sentinela română”, predata cu mult sentiment.

Orchestra clericilor din seminarul „Andreian” de sub conducerea clericului Coltofeanu și poeziile comice ale clericului Aurel Ștefan, au ținut în continuă veselie pe participanți.

La fine s'au sortat 15 cărțile folosite, iar prezidentul Tordășianu, mulțumind tuturor debutanților, în fața deosebitului prof. Dr. Crăciunescu, invită la sedința din 28 Decembrie r. c., când va ține conferința dl medic, Dr. Aurel Dobrescu.

NOUTĂȚI.

Mitropolitul Mețianu și instruirea a nalfabeților. Sub titlul acesta scrie „Revista politică și literară”, care apare în Blaj, în numărul ei mai nou, următoarele: „I. P. S. Șe, Ioan Mețianu, a dat un ordin tuturor învățătorilor și preoților din arhidieceza Șe, prin care îi obligă să îngrijescă de instruirea a nalfabeților adulți, și să-l încunoștințeze apoi de rezultatele obținute. Este o dispoziție așa de salutară, încât orice cuvânt de laudă ar fi de prisos; și credem că pătrunși de intențiunile nobile și mărețe ale marelui Arhiepiscop, nu numai vor grăbi toți preoții și învățătorii să aculeze chemarea lui, ci vor cerea să emuleze cât mai mult între dânsii, pentruca cu atât mai aproape să fie de inima bunului lor păstor”.

Jubileul României Jună. Societatea România Jună din Viena își sărbătorează în 14 Ianuarie n. 1912 jubileul de 40 ani de existență. Se așteaptă, ca toate societățile studențești să-și trimită reprezentanți la serbările vieneză, care sunt proiectate pe trei zile.

Urcarea tarifei advocațiale. Judecătoria cercului din Vârșcet, din inițiativa proprie, a urcat tarifa advocațiale. Președintele tribunalului din Timișoara a înștiințat camera advocațială timișoreană, că în considerare la scumpetea traiului este dispus să urce tarifa advocațiilor pe întreg teritoriul camerei. Camera advocațială a luat act cu plăcere despre hotărârea aceasta și a ales o comisiune, care să stabilească tarifa.

Vânătoare împărătească. Regele George al Angliei și împăratul Indiilor, a plecat acum în Nepal la vânătoare de tigri și rinoceri. Vânătoarea se face cu o mare suită și cu ajutorul mii multor sute de elefanți.

O principesă în ambulanță. Elena, prințesa de Aosta, face servicii într-un spital militar din Tripolis, și anume pe vaporul-șpital *Margherita*, unde are o sală de bolnavi a căror îngrijire i s'a încredințat. Principesa Elena își împlinește datorile în toată seriozitate; iar rânții nu încoțescă a lăuda răbdarea și inima bună a îngrijitoarei princiese.

Bursă în Cluj. În cerourile comerciale și industriale din Cluj s'a pornit o mișcare, cu scop de a se înființa o bursă de mărfuri și efecte în orașul Clujului.

Știri ziaristice. *Gazeta Transilvaniei* din Brașov cu numărul 271 din 1911 și-a mărit formatul și în loc de patru coloane se tipărește pe cinci coloane, iar numărul popular este suprimat. Vechiul ziar brășovean anunță, că a trecut în proprietatea unei nouă societăți, dar că își va urma ca-rea începută și croită de întemeietorii săi.

Volume nouă. Revista literară *Flacăra* anunță, că în editura sa vor apărea zilele acestea: un volum de M. Sadoveanu, altul de D. Anghel și al treilea (poezii), de St. O. Iosif.

Camera advocațială sibiană înștiințează, că advocații Dr. Géza Szabó din Săliște și Dr. Dionisie Moldovan din Sibiu au fost șterși din lista advocațiilor acestei camere.

Sprînjini industria națională. Un ziar conservator din Cristiania a îndreptat un atac asupra reginei Maud a Norvegiei, din motiv că s'a înverana și-a făcut cumpărăturile de crăciun în Londra. Ziarul norvegian constată „cu regret”, că cea dintâi femeie a țării nu ține la munca norvegiană, la gustul norvegian și la industria norvegiană, ci neîntrerupt își face comanda în străinătate, în loc de a le face în Cristiania...

Radiul ca medicament. Într'un spital din Londra, în Kings College, după cum se afirmă s'ar fi vindecat deplin un bolnav, care suferea de cancer (rac). Mai întâi s'a făcut încercare cu razele Röntgen, însă fără succes. Medicii au pus pe rana bolnavului 250 miligrame de radiobromid, care era introdus în mai multe țevi de sticlă. Procedura s'a repetat după câteva zile. Durerea au încetat, cancerul a început a se usca, și în cinci săptămâni a dispărut cu totul. Se va vedea mai târziu, este oare vindecarea deplină, sau nu.

Impotriva cinematografului. În ultima sedință a camerei ungare, ținută înainte de vacanța Crăciunului, a vorbit deputatul Hook și a cerut dela ministrul de culte să-și îndrepte atențiunea și asupra cinematografulor. Otorul a spus, că romanele de detectivi și istoriile sensuale corup moravurile tinerimii, care ar trebui oprită de a mai exista la asemenea scene. Cinematograful este un mijloc pedagogic dintre cele mai bune, — însă numai pentru răspândirea chestiunilor de geografie și istoria patriei, a z'is nenumitului patriei.

„Solia satelor.” Cu începere dela 1 Ianuarie 1912 se va tipări în Cluj o foaie săptămânală pentru popor, cu numele „Solia Satelor”. Abonamentul pe un an e 4 coroane. Gazeta apare Dumineca. Proprietar, editor și redactor responsabil va fi Valentin Drăgan, iar secretar de redacție A. Melin.

Societățile de navigațiune. În săptămânile din urmă atât emigrările, cât și imigrările au luat proporții atât de uriașe, încât societățile de navigațiune n'au fost în stare să răspundă tuturor cererilor. Din America s'au întors mulți oameni cu prilejul săbătorilor Crăciunului, dar mai ales din cauza raporturilor economice nefavorabile din lumea nouă.

Mijloc de apărare. Razele Röntgen dacă lucrează mult asupra pielei, sunt foarte primejdioase. S'au întâmplat de unii cercetători și-au pierdut mâinile și chiar viața. Doi doctori au inventat acum un mijloc de apărare în contra razelor Röntgen. Mijlocul acesta este a materie numită *adrenalină*, care face ca timp de două săptămâni să te poți expune la o mai lungă lucrare a razelor, fără nici un pericol.

Pâne de o mie de ani. Profesorul *Schnittger* dela universitatea din Stockholm face săpături pe locul vechii oraș Ljunga. În zilele trecute a făcut o descoperire interesantă. A găsit adevărată pâne întregă, despre care se crede că a fost pregătită în secolul al zecelea. Locuitorii de pe timpurile acelea se vede că au avut bune stomacuri, că să poată consuma un asemenea nutremant: cercetarea microscopică arată, că pânea aceasta de o mie de ani a fost făcută din făină de mazere și din scoarță de brad.

Mulțămită. Marele binefacător al culturii naționale, mecenatele *Vasile de Siroiescu*, a binevoit a da și pe sarea școlii noastre din Vidolm, tract. Lupșe, suma de 500 Cor., pentru care mărinimoasă faptă îi pe calea aceasta îi aduc profundă mulțămită. *Leonte Canja*, inv. pres. com. par.

Unde se „păstrează” banii. Un bărbat din Neustadt s'a înțeles cu soția sa să-și ascundă în sobă averea de vre o șase mii de coroane, toate în banonote. L'apsind într'o zi amândoi de acasă, o fiolă a lor a făcut foc în sobă. Seara, când bătrânii au sosit acasă și au văzut focul, au rămas incremențiți: toată averea li se prefăcuse în cenușă.

Al 191-lea l' Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiu.” a plătit ajutorul statutar după răposatul membru *Eva Eid*. Acesta formează cazul al 191-lea de moarte în sinul Reuniunii române de înmormântare sibienă.

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înstrăirea fetelor sărace al Reuniunii meseriașilor sibieni au mai dăruit: Iosif Unchiu (orig. din Orlat), Augustin Iosivaș și Laurențiu Nemes, măestra pantofar, câte cor. 150, Ioan Popa, paroh (Vidașutul rom) soția sa Luliana și copiii lor: Anastasia, Virgil, Mărioara și Letiția, cor. 120; Nicolae Chiroiu, paroh (Almăș-Săliște) și prezd. Insoțirii Raiffaisen 40 bani; Visarion Iacob, măestra franzelar, 20 bani; învățătorul pens. Ioan Suciu din (Măgare), în amintirea rep. ginere Ioachim Trif, fost paroh (Verdu), cor. 1; Vasile Moșoiu, not. (Apoldul rom.), 30 bani; Ioan Voicu, sodal rotar, 20 bani; Ioan S. Olteanu, paroh (Poiana-sărată) 1 cor.

Muncitori patrioți. Numeroși muncitori italieni, aplicați la fabrica de ciment din Lug j, au părăsit lucrul pentru a se înapoi la patrie, cu scop de a lua parte la războiul italo-turo.

Bioscopul Apollo din piața Herm nu are tot la două zile program nou, variat și interesant. Reprezențații s'au dau la orele 6 și 8 seara, în zilele de lucru; iar în Duminică și săbătorii la 3, 4^{1/2}, 6 și 8. În fiecare zi cântă la reprezentație muzica militară.

Viața socială.

Teatru în Reghin. După săptământul Reghinului s'areac (XXVI) al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” va era nja o serată musicală-teatrală în 9 Ianuarie n. seara la 1/8 oare în sala cea mare a hotelului orășănesc. După producțiune jos.

Concert în Brad. Corpul didactic dela gimn. gr. ort. român din Brad învitat la concertul urmat de dans ce îl va aranja, cu concursul teologilor români din Arad, Lună în 26 Decembrie st. v. (a doua zi de Crăciun) 1911 în Brad, în hotelul „Cocoșoaia”. Începutul la orele 8 seara. Prețul de intrare: Loc I. 2 coroane, loc II. 1 coroană 60 fil., stal 1 coroană, studenții 40 fil. Venitul curat e destinat pentru fondul gimnaziului gr. ort. român din Brad. Biletel, seara la casă. Oferte marini-moase se primesc cu mulțămită la adresa direcțiunii gimnaziale și se vor cuita în ziare.

Sfințirea bisericii și a școlii din Pianul de jos.

Lămurire.

Domnule Redactor! Într'o dare de seamă, publicată în coloanele acestui prețuit ziar, despre sfințirea bisericii și a școlii noastre române gr. ort. din Pianul de jos, tractul Sebesului, s'a remarcat dela aceste festivități absența artisticei comunale și în deosebi a modestei mele persoane. Absența mea ar fi nejustificabilă, orice motive aș învoce, — z'cea corespondentul.

E grea învinuirea ce mi se face. Eu însă eram hotărât să nu facero nici cea mai palidă lămurire. Lăsați mai bine să se presupună, că își recunosc greșala. Dacă totuși pășesc cu lămurirea de față, o fac înt'it de parte oficială, deoparte, iar de alta, în interesul adevărului și din respectul ce datoras slujitorilor demni și conștienți ai bisericii și școlii române, cari fixând și meditando totodată asupra învinuirii ce mi se aduce, sub impresia momentului vor fi fost chinuți puțin de-o asemenea aprisție. Acestora vreau să le spun pe acestea cele păsul meu.

Am convingerea, că pentru a spune adevărul, deși e cam târziu, totuși nu-i vremea trecută. Și eu în chestia aceasta numai adevărul vreau să-l spun, că:

1. Până când colegul meu a fost invitat și consultat cu prilejul sfințirii bis. și a școlii, mie nu mi s'a dat absolut nici o atențiune.
2. Antestia comunală din loc a fost invitată în scris, eu însă nu.
3. S'a făcut invitări și prin deputații, eu însă am fost în mod demonstrativ ocolit.

Am fixat aceste trei fapte, ca să nu mă mai întind la altele, de ordin mai mărunț și mai dispuștător.

Scrierea aceasta m'a jignit adănc și m'a determinat în mod hotărât absența. Cu atât mai mult m'a jignit, cu cât aveam îndreptății la atențiunea cuvenită, ca:

1. Învățător-dirigent.
2. Inițiatorul și conducătorul a 8 societăți: a) „Reuniunea pentru asigurarea vitelor”. b) „Reuniunea de înmormântare”. c) „Insoțirea de credit Raiffaisen”, care în urma ostențelor mele a ajuns în plăcuta poziție, de a da numai în primăvara anului acestuia, din profitul său curat, 925 cor., la cheltuelile edificării noului edificiu școlar.
3. Și mai presus de toate, ca unul, care de 8 ani a făcut cea mai intensivă propagandă în favorul edificării școlii.

Ași mai putea înșira și altele, tao însă, pentrucă n'am intenția a mă lauda, sau de a fi laudat, ci durerea de a proba cu ofișul și cu munca mea altruistă și desinteresată o îndreptățire atât de elementară.

Peste tot la noi mai puțin decât la ori-care alt neam se resceță omul muncii altruiste, pentrucă afar doar de mulțumire sufletească, nu-ți aduce altoeva, decât: șioane, invidie și toate calumniile, cari le poate năsooci interesul jignit al

unor speculanți lași și comози ai acestui neam nenorocit.

Interesele neamului, bisericii și ale școlii noastre nu se servesc cu ignoranță, cu anuimite rătăci, nici cu încredințări pe cale ziaristică ori verbală, ci cu adevăr, cu sinceritate și cu muncă pozitivă.

Cei pentru cari am dat aceste lămuriri, judece, avu't-am dreptul de a mă revolta?!

Mulțumindu-vă de ospitalitate semnez,
Pianul de jos, la 6 Dec. 1911.

Cu deosebită stimă:
Teodor Trifa
inv. dir.

Cărți și reviste.

Revista politică și literară, Nrul 3. an. IV. s'a apărut cu următorul sumar: Aurel Ciato: „Intelectualizarea politicei noastre”. I. Corbu: „Progresul etic al omenirii, (dovezi clasice). Nuchifor Crainic: Vănuș Dionis și Carmen (poezii). N. Dunăreanu: „Iubire de artă (nuvelă)”. P. Pădure: „Rugă (poezie)”. G. Todcă: „Zări din Univers (Cometa Brock)”. Al. Ciura: „Daculul Cojoc (nuvelă)”. Virginia Grivase: „Sonet (poezie)”. T. Raica: „Etologie (Ar. p. Straiu-Poroboc)”. Ovidiu Hulea: „Cântec de toamnă (poezie)”. Simion Gocan: „Așteptare (nuvelă)”. Virginia Grivase: „Sonet (poezie)”. Dr. Ștefan Pop: „Din trecut cultural-politic al Bănatului”. L. K. Cronica literară. (Știri românești de Ion Gorun; Oameți cari au fost de N. Iorga). Informațiuni: „Lupta în parlament. Scurta mandatului dela Vint. Noul Episcop al Gherlei. Mitropolitul Mețianu și instruirea a nalfabeților”. Un nou ziar cotidian. „Revista politică și literară” s'a poate abona la Blaj (Baiașfalv) pentru prețul de 12 cor. anual; pentru invitați și preoți 8 cor. În România și străinătate 15 coroane.

Poșta redacției.

Ofenbaia. Primit. Mulțămim.

Teatru.

Astăzi, Mercurii, se dă pentru prima oră piesa umoristică *Gretchen*, de G. David și L'opschütz, iar mâine, Joi, *Glaube und Heimat*, dramă.

Din public.*)

Mulțămită publică.

La producțiunea declamatorică-teatrală împreună cu dans aranjată în 13/26 Nov. a. c. în comuna Gernesig din prilejul sfințirii bisericii, școlii și caselor parohiale toate trei din nou edificate au binevoit a suprasolvi următorii prești-mați osspeți:

Prea Cuvioșia Șe, dl mandatar Dr. Eusebiu R. Roșca, protosinec, director sem. 3 cor. Ștefan Rusu presb. tractual 5 cor. Dr. G. of Teleki Donckos 10 cor. Nicolau Vălcu m. pop. 6 cor. Dr. Laurian German dir. filialei „Lumina” 8-50 cor. Nicolau Oprea comerciant 7 cor. Dr. Ioan Pantea advocat 4-50 cor. Matei Pompeiu notar cercul 2 cor. Pasca Brutus 1-50 cor. Iuliu Berța 2 cor. Dănilă Răchitan 2 cor. Zacharie Oprea preot gr. ort. 2 cor. Ioan Radeș cassar la „Albina” 50 fil. Dr. Călian cand. de adv. 50 fil. Dr. Pașcu candidat de adv. 50 fil. Ștefan Borșiu paroh gr. cat. 2 cor. Dumitru Vi-drighin preot gr. ort. 2 cor. Victor Turu par. gr. cat. 1 cor.

Le aducem și pe calea aceasta cele mai sincere mulțămite.

Gernesig, la 2/15 Decembrie 1911.

Pentru comitetul parohial:

Pavel Suciu
preot-presedinte.

* Pentru cele publicate în rubrica această redacțiunea nu primește răspundere.

Aviz.

Se aduce la cunoștința onoratului public, că la școala românească de industrie națională din Sibiu, se află de vânzare diferite obiecte lucrăte în stil românesc, care pot servi ca daruri de Crăciun. Doritorii pot vizita sala de expoziție în fie-care zi între orele 9—12 a. m. și 2—5 p. m. (Bergasse-9).

(465) 1—3

Maria Cosma.

Nr. 4779/1911 pret.

(464) 2-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de vicenotar în comuna Sinna (cercul Mercurea, comitatul Szeben) dotat cu 1000 cor. salariu anual, prin aceasta se publică concurs și provoc pe reflectanții la acest post a-și înainta cererile lor instruite conform §. 6. art. I. din 1883, respective §. 3. art. XX. din 1900 și cu atestatele despre serviciile lor până în 20 Ianuarie 1912.

Cunoașterea în vorbire și scris a limbii românești se recere necondiționat.

Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 17 Decembrie 1911.

Primpretorul cercual:

Dr. Bruckner.

Nr. 1063/1911 protopop. (458) 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a Beșa se publică conform veneratului ordin consistorial dno 22. Octombrie a. c. Nr. 12,206 Bis. concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B. referitoare la întregirea dotației dela stat.

Concurenții au să-și înainteze cererile concursuale instruite conform prescrierilor în vigoare subscrisului Oficiu protopresbiterial, și cu prealabila încuviințare a protopresbiterului, au a se prezenta în biserică în vre-o Duminică sau sârbătoare pentru a cânta, cu-vânta, eventual a celebra.

Sighișoara, 30 Noembrie 1911.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al tractului Sighișoara, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Ad. Nr. pp. 1137/1911. (460) 3-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna biserică de clasa a II-a Agribiciu cu filia Căpuș-mare din acest protopresbiterat, prin aceasta se deschide concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea ajutorului de stat.

Cererile de concurs ajustate conform normelor în vigoare sunt a se înainta subscrisului în termenul sus indicat, iar concurenții sunt poțitiți a se prezenta în parohie în vre-o Duminică sau sârbătoare spre a fi cunoscuți poporului.

Cluj, 30 Noembrie 1911.

Oficiul protopresbiterial rom. gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 862/1911 (462) 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III-a Șomfalău cu filia A dămuș din protopresbiteratul Târnavei devenit vacant prin pensionarea bătrânului și neputinciosului paroh George Oprea, după un serviciu de 49 ani, la ordinul Consistorial Nr. 12,714 Bis. din 1 Noembrie 1911, — se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat (congruă).

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze cererile instruite cu documentele prescise de norme în vigoare, estras de boțez, testimoniu gimnazial, obsolutor clerical de 3 ani, atestat de calificație preotească, documente recomandatoare despre purtarea și oficiul ce l'ar mai fi având unde-va până acum); — la subsemnatul oficiu protopresbiterial, având a se prezenta după încunoștințarea protopresbiterului, cu observarea dispozițiilor din Regulamentul parohial §. 33. la biserică în vre-o Duminică sau sârbătoare a cânta, predica ori a oficia și cuvânta.

Se observă: că concurenții cu calificație deplină va avea speranță a conduce catihizarea elevilor dela școalele de stat din centrul comitatului Dicsőszentmárton, cu salariu și remunerație frumoasă, afiliând comuna la Șomfalău.

Cetatea de baltă, 5 Decembrie 1911.

Oficiul protopopesc gr.-or. român al tract. Târnavă.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 900/1911.

(463) 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a Șilea magiară cu filia Feisa, protopresbiteratul Târnavă, se escrie prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în cola B. pentru întregirea dotației dela stat, având fiitorul paroh îndatorirea a plăti darea erarială după porțiunea canonică.

Doritorii de a ocupa acest post să-și aștearnă cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial în Cetatea de baltă (u. p. Küküllővár) până la termenul sus indicat, având a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare la biserică cu știrea protopresbiterului pre a cânta eventual a celebra și cuvânta.

Cetatea de baltă, 28 Noembrie 1911.

Oficiul protopresbiterial ortodox român al tractului Târnavă în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Publicare de licitație minunendă.

Pe baza planului de edificare și a preliminarului de spese în suma de 58,000 Coroane, aprobat de Măritul Conzistor arhidiecezan sub Nrul 7895/1911 Epitr., să publică prin aceasta licitație cu oferte închise pentru darea în întreprindere a zidirii bisericii gr.-or. române din comuna Purcăreni, protopresbiteratul Brașovului.

Ceice vor să ia aceasta lucrare în întreprindere au a-și trimite ofertul lor până în 26 Decembrie 1911 st. v. oficiului parohial gr.-or. din Purcăreni posta ultimă Zajzon, împreună cu vadiu de 10%. În loc de bani numărări pot să fie și hârtii de valoare acceptate de valabile.

Planul și preliminarul de spese, precum și condițiile să pot vedea la oficiul parohial gr.-or. Ofertele au să conțină declarațiunea, că oferentul cunoaște condițiile de licitare și că să supune necondiționat aceluia.

Comitetul își rezervă dreptul de a angaja pe acel întreprinzător dintre reflectanți, în care va avea mai mare încredere.

Reflectanții nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese dela comitet pentru așternerea ofertului lor sau pentru câștigarea informațiilor mai de aproape la fața locului.

Purcăreni, în 2/15 Dec. 1911.

Comitetul parohial gr.-or.

(459) 3-3

Culegători-tipografi.

Pentru Tipografia arhidiecezană din Sibiu se caută 2-3 culegători români, cari să fie inițiați și în lucrări de axidentă. Primirea se face momentan.

Avis.

Casa din Wollgasse Nrul 10 a și Nrul 14 din cauza călătoriei este ieftină de vânzare. Lângă ea este în colț o parțelă de 212 stângini cuadrați. (457) 4-6

Doritorii au a se adresa în Sibiu, Wollgasse Nr. 10 a.

Avis.

☞ Să sprijinim arta română. ☜

Aduc la cunoștință on public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutorul Prea Ven. Consistor din Sibiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în ulei fin, ca: Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot felul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile. În timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baci,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

(440) 6-10

Nr. 1574-1911.

Edict de licitație.

În 16 Ianuarie 1912 st. n. se va ține la oficiul central al Universității săsești în Sibiu (Piața mare Nr. 15 etajul II) dela 8 până la 12 oare a. m. și la caz de lipsă și dela 3 până la 6 oare după amiază, licitație publică verbal și cu oferte scrise, pentru exarândarea de pășunat, pe anul 1912, 1913 și 1914 a următorilor munți și anume:

Nrul curent	Muntele					Prețul de exclamare		Insemnare	
	Situațiunea	Numirea	Pădure	Pășune curată	Șip	K	f.		
			jugăre	jugăre					jugăre
I. În valea Czodului:									
1	Tălma- ciul-mare partea III.	Conțu mic . . .	443 19	278 47	245 18	1277	—		
2		Conțu mare . . .	740 79	211 57	280 03	1176	—		
3		Negovanul mic . . .	487 58	320 77	246 80	1648	—		
4		Negovanul mare . . .	1606 90	277 15	293 84	1777	—		
5		Cornu pleschi . . .	774 69	127 50	20 11	338	—		
II. În valea Lotrului:									
6	Orlat partea II. și III.	Balu	337 27	123 21	748 11	1403	—		
7		Seraciu mare . . .	1305 88	255 35	131 91	1378	—		
8		Seraciu de mij- loc	593 27	323 03	26 49	1509	—		
9		Seraciu de la- ture	872 01	131 81	76 76	767	—		
10		Cotrona	178 26	107 60	173 94	507	—		
11		Balintru mic . . .	119 83	132 39	271 46	587	—		
12		Balintru mare . . .	145 02	161 62	214 48	704	—		
13		Sinna partea II.	Goaza de sus . . .	768 14	380 89	156 76	977		} se vor arândă împreună.
14			Goaza de jos . . .	84 77	333 29	47 69	894		
15			Steaza de sus . . .	364 26	471 97	160 63	1496		
16			Steaza de jos . . .						
17			Groapa de sus . . .	456 97	220 99	188 65	680		
18	Groapa de jos . . .		203 19	175 04	149 87	581			
19	Haneșu de sus . . .	462 62	619 33	81 26	2329	} se vor arândă împreună.			
20	Haneșu de jos . . .	6 68	206 99	75 63	690				
21	Veștem partea II.	Stricatu	459 75	127 95	225 33	690			
22		Olteagu	183 01	324 06	525 38	1706			
23		Furnica	117 29	90 17	179 49	867			
24		Dobrun	928 89	348 81	368 91	1661			
25		Jidul	286 10	183 31	337 54	1057			

Fiecare care voiește a lua arândă trebuie să depună la mâna comisunii de licitare înainte de licitație 10% din prețul strigării ca vadiu în bani gata, care după licitație se va restitui aceluia ce nu a obținut arândă, iar celor ce au obținut-o li se va da dacă au depus cautiunea de arândă conform contractului.

Condițiile mai detaliate de licitație și arândă se pot vedea și înainte de ziua licitației la oficiul central al universității în oarele de cancelarie.

Dela oficiul central al universității săsești.

Nagyszeben, 18 Decembrie 1911.

Walbaum,
Comite suprem și Comes.

(461) 2-2

Români! Replantați viile cu altoi dela firmă română!

„Mugurul“,
însotire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate,
soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină,
ochiuri de altoi, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică

„Mugurul“,
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 6—

trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltăți la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condiții de plată!

La cerere prețurent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoi!

Recuise de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**